

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Č. j.: 023 457/98-1093
Signatura: bb6ns201

Oblastní pracoviště č.02
Okresní pracoviště Rakovník

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Zvláštní škola Rakovník Dukelských hrdinů 252, 269 01 Rakovník
IZO:	102 602 433
Identifikátor ředitelství:	600 022 188
Ředitel školy:	PaedDr. Vladimír Slanař
Zřizovatel:	Školský úřad Rakovník
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Rakovník
Termín inspekce:	1. až 3. prosince 1998
Inspektoři:	PaedDr. Jitka Kozáková Mgr. Viktor Keller
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Informační výpis ze sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, třídní knihy, časové tematické plány učiva, záznamy z pedagogických rad, sešity a výrobky žáků, žákovské knížky, podkladová inspekční dokumentace pro základní školy

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně-technických podmínek výchovně-vzdělávací činnosti

Škola je umístěna ve dvou, vzájemně poměrně vzdálených, objektech. V budově s šestým až devátým ročníkem je šest učeben, školní dílna, cvičná kuchyňka, místnost školní družiny a školní jídelna. Ve druhé budově jsou žáci prvního až pátého ročníku vyučováni ve čtyřech třídách, u každé z nich je jeden nebo dva kabinety. Oba objekty jsou udržované a průběžně opravované.

Moderně zařízené třídy vyhovují současnému počtu žáků. Pro výuku pracovních činností jsou využívány dobře vybavené odborné učebny - cvičná kuchyňka a školní dílna. Pro pěstitelské práce je k dispozici též rozlehlý školní pozemek s ovocným sadem.

Škola nemá vlastní tělocvičnu. Odpovídající podmínky pro výuku tělesné výchovy nejsou zajištěny ani formou pronájmu tělocvičny.

Fond učebnic dostačuje, odpovídá vzdělávacímu programu a je průběžně doplňován. Škola je v potřebném množství vybavena učebními pomůckami a audiovizuální technikou, výpočetní technika je zastoupena pouze v nezbytném rozsahu (jeden počítač využívaný pro výuku, druhý pro činnosti ve školní družině). Vybavenost školy převyšuje běžný standard, přestože jí negativně ovlivnily tři krádeže, při kterých byla způsobena celková škoda přibližně 79 tisíc Kč.

Prostorové podmínky jsou ve vztahu ke sledovaným předmětům a činnostem i počtu žáků velmi dobré, jsou hodnoceny jako nadprůměrné. Materiální podmínky převyšují běžný standard, jsou hodnoceny jako spíše nadprůměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Poučení žáků o bezpečnosti bylo provedeno na začátku školního roku a je dokladováno zápisy v třídních knihách. Pro školní dílnu a cvičnou kuchyňku jsou bezpečnostní zásady uvedeny v řádech odborných pracoven. V hospitovaných hodinách pracovního vyučování vyučující kladli důraz na bezpečnost a ochranu zdraví žáků.

Rozvrh hodin odpovídá § 9 odst. 1 vyhlášky MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Počet hodin v jednom celku byl u žáků 1. ročníku, v souladu s ustanovením výše citované vyhlášky, projednán a schválen zřizovatelem.

Relaxačním aktivitám během výuky je věnována pozornost především v nižších ročnících. O přestávkách pobývají žáci 1. až 5. ročníku během jarních a letních měsíců po druhé vyučovací hodině venku, pro tuto formu relaxace nejsou v okolí hlavní budovy příznivé podmínky (objekt je ze tří stran obklopen dopravní komunikací).

Žákovský nábytek s regulovatelnou výškou pracovní plochy vyhovuje hygienickým zásadám, vybavení pracovních míst učitelů odpovídá běžnému standardu, světelné a tepelné podmínky jsou dobré. V době inspekce byly prostory školy uklizeny. Vedlejší budova je velmi vkusně a bohatě vyzdobena žákovskými pracemi, rovněž při výzdobě učeben a ostatních prostor v hlavní budově byly využity výtvarné práce žáků.

Pitný režim, včetně dopolední svačiny, škola zajišťuje pouze pro žáky prvního až pátého ročníku. Polední stravování škola nabízí všem žákům ve školní jídelně, která je součástí školy.

Z hlediska psychohygienických podmínek je škola celkově hodnocena jako spíše nadprůměrná.

3 Hodnocení personálních podmínek

V jednotlivých třídách vyučují většinu předmětů třídní učitelé, proto nebyly personální podmínky sledovány pouze ve vztahu k hospitovaným předmětům. Odborná a pedagogická způsobilost sboru byla posuzována komplexně, s ohledem na realizaci výchovně-vzdělávacího programu.

V patnáctičlenném pedagogickém sboru (mimo dvou vychovatelek školní družiny) má třináct vyučujících odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilost. Uvedená skutečnost se příznivě projevila i na kvalitě vedení výuky sledovaných hodin. Pedagogický sbor je stabilizovaný.

Personální podmínky školy lze hodnotit jako nadprůměrné.

4 Plnění učebních osnov

Ve výuce hospitovaných předmětů - český jazyk, přírodověda, přírodopis, občanská výchova, fyzika, matematika a pracovní vyučování - nebylo zjištěno neplnění učebních osnov. Zpracované časové tematické plány učiva sledovaných předmětů odpovídají platným učebním osnovám.

Rozpor mezi časovými plány a učebními osnovami byl shledán pouze v jednom tematickém celku v předmětu prvouka ve druhém ročníku. Ze zápisů v třídní knize je zřejmé, že výuka prvouky v uvedeném ročníku probíhala do zahájení inspekční činnosti v souladu s učebními osnovami. V průběhu inspekce bylo doporučeno tematický plán prvouky ve druhém ročníku odpovídajícím způsobem upravit.

Učební osnovy hospitovaných předmětů jsou plněny.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Český jazyk

Úroveň vedení výuky ve čtyřech hospitovaných hodinách se lišila, jednotlivé hodiny byly hodnoceny jako vynikající, nadprůměrná, spíše nadprůměrná a spíše podprůměrná.

Stavba většiny sledovaných hodin byla velmi dobře promyšlená, vyučující účinně využívali aktivizující metody, průběžnou motivaci, často střídali činnosti s ohledem na schopnost žáků krátkodobě koncentrovat pozornost. Hlavně v nižších ročnících byl kladen důraz na rozvíjení komunikativních dovedností. Byly uplatňovány metody řečové výchovy, zaměřené především na receptivní a expresivní oblasti řeči. Pozornost byla věnována fonematickému sluchu, především analýze, správné výslovnosti, ale i formální stránce mluvního projevu. Vyučující měli na žáky přiměřené nároky, zohledňovali jejich individuální pracovní tempo, ve svých požadavcích byli důslední. Žáci respektovali jejich přirozenou autoritu. Dvě hodiny se vyznačovaly značnou mírou individuálního přístupu a uplatněním mezipředmětových vztahů. Výkon žáků byl průběžně sledován a vyhodnocován, podnětné hodnocení mělo pozitivní motivační účinek. Ojedinele byli žáci vedeni i k vlastnímu kritickému sebehodnocení. Vyučující měli k dispozici velké množství názorných pomůcek a pracovních listů. V hodinách vládla atmosféra spolupráce. Nechybělo závěrečné shrnutí učiva, zadání domácího úkolu bylo náležitě vysvětleno.

Jedna hodina byla hodnocena jako neefektivní, organizace některých jejích činností vedla k nezájmu a malému aktivnímu zapojení žáků. V této hodině se vyskytovaly i odborné chyby, vyučující neposkytla žákům prostor pro uplatnění vědomostí a dovedností osvojených v nižších ročnících, požadavky nebyly diferencovány.

Ve čtvrtém ročníku je zařazen žák cizí národnosti. Přestože učitelka s ním pracovala individuálně, byla hodina ve vztahu k tomuto žákovi málo efektivní. Hlavně jazyková bariéra byla příčinou nezvládnutí samostatné práce žákem. Vyučující se snažila reagovat na všechny jeho podněty, neustále přitom měnila zaměření pozornosti, velmi často na úkor přímé práce se skupinou.

Výuka českého jazyka je celkově hodnocena jako spíše nadprůměrná.

Občanská výchova

Hospitováno bylo ve dvou vyučovacích hodinách, úroveň vedení výuky byla hodnocena v jednom případě jako průměrná a v jednom jako spíše nadprůměrná.

Hodiny byly připraveny tak, aby žáci získali základní orientaci v probíraném tématu. Důraz byl kladen na vědomosti, jež mohou žáci později uplatnit v samostatném životě,

učební látka byla motivována praxí. Výuka dobře navazovala na domácí přípravu a předcházející činnosti.

V jednom případě bylo zařazení některých aktivit samoúčelné, bez zjevného dílčího cíle. Pozitivně je třeba hodnotit přístup vyučujících k rozvíjení komunikativních dovedností. V obou hodinách převažovala metoda řízeného rozhovoru s využitím vlastních zkušeností žáků z regionu. Menší pozornost vyučující věnovali jasné a přesné formulaci otázek. Dobře bylo uplatněno emotivní a výchovné působení.

Výuka občanské výchovy je hodnocena jako průměrná.

Prvouka, přírodověda, přírodopis

Hospitováno bylo ve čtyřech vyučovacích jednotkách, dvě byly hodnoceny jako vynikající, jedna jako průměrná a jedna spíše podprůměrná.

Všechny sledované hodiny uvedené skupiny předmětů měly jasně stanovené cíle, většinou i promyšlenou stavbu, vyznačovaly se převážně kladným postojem žáků k činnostem. Klima ve třídách bylo téměř vždy orientované na splnění úkolu. Byla zařazována průběžná verbální a vizuální motivace, maximálně uplatňována zásada názornosti. Výklad nového učiva dvě vyučující vedly formou dialogu s využitím vlastních zkušeností žáků. V hodině přírodopisu při seznamování s novou učební látkou žáci dovedli pohotově vyhledávat informace v učebnici i v encyklopedických publikacích, se získanými údaji dokázali velmi dobře dále pracovat. Tuto dovednost vyučující účelně využívala při samostatné práci ve třídě se dvěma postupnými ročníky.

Především v nižších ročnících vyučující pohotově a s pedagogickým taktem reagovali na spontánní podněty žáků. Některé nevhodné projevy, jejichž cílem bylo vzbudit pozornost, učitelky tvořivě využily ve výchovně-vzdělávacím procesu.

Pouze jedna hodina měla monotónní strukturu. Vyučující se vyjadřoval s četnými nepřesnostmi, jeho projev byl nevýrazný, formulace otázek většinou nejasná, převládalo pasivní přijímání sdělovaných informací žáky. Zápisu učební látky na tabuli chyběla přehlednost. I v této hodině byly shledány klady (názornost, individuální přístup, vztah k regionu, mezipředmětové vztahy).

Výuka skupině předmětů - prvouka, přírodověda, přírodopis - je celkově hodnocena jako průměrná.

Matematika

Hospitováno bylo celkem v jedné hodině na prvním, ve třech hodinách na druhém a ve čtyřech na třetím stupni u sedmi vyučujících. Jedna sledovaná hodina byla hodnocena jako vynikající, čtyři jako nadprůměrné, dvě jako průměrné a jedna jako spíše podprůměrná.

Sledované hodiny vyučující dobře připravili, měli k dispozici dostatek procvičovacího materiálu, někteří i doplňujícího pro schopnější žáky. V převážné většině hospitovaných hodin byly často střídány činnosti, využívány zábavné a soutěživé formy práce, žáci byli průběžně motivováni. Vyučující velmi často uplatňovali individuální přístup, diferencovali náročnost požadavků, respektovali pracovní tempo. V jednom případě vyučující žáky důsledně vedla k sebekontrolě. Správnost výkonu žáků byla během hodin sledována, především u mladších žáků bylo průběžně využíváno motivující širší slovní hodnocení. Závěrečné zopakování učiva a zhodnocení práce bylo provedeno pouze v polovině hospitovaných hodin. Jedna vyučující vhodně zařadila výukový počítačový program. Ve

třech hodinách se vyskytly nedostatky z hlediska didaktiky matematiky (v zápisech slovních úloh a při písemném dělení přirozených čísel).

Výuka matematiky je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

Fyzika

Výuku fyziky zabezpečuje ve škole pouze jeden vyučující, u kterého byly hospitovány dvě vyučovací hodiny. Jedna byla hodnocena jako nadprůměrná, druhá jako spíše nadprůměrná.

Při výuce byla ve velké míře využívána audiovizuální technika (zpětný projektor, výukový počítačový program) a učební pomůcky. Byly prováděny demonstrační pokusy, v jedné hodině při skupinové práci též žákovské experimenty. Vhodně byly uplatněny mezipředmětové vztahy s učivem matematiky a historické poznámky k probíranému učivu. V závěru vyučovacích jednotek bylo provedeno shrnutí a utřídění poznatků, po skončení hodin stručné zhodnocení práce žáků.

Výuka fyziky je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

Pracovní vyučování

chlapci 6. až 9. ročník

Hospitováno bylo u tří vyučujících celkem v pěti vyučovacích hodinách (čtyři hodiny dílenských prací, jedna hodina práce v domácnosti), jedna hodina byla hodnocena jako nadprůměrná, dvě jako spíše nadprůměrné, jedna jako průměrná a jedna jako spíše podprůměrná.

Motivace žáků byla většinou dobrá, ve dvou případech s dílčími nedostatky. U jednoho vyučujícího nebyla stavba hospitovaných hodin jasně strukturovaná, vysvětlení pracovního postupu nebylo zcela jednoznačné a úplné. Ve všech hodinách byl kladen důraz na aktivní činnost žáků, bylo dbáno na bezpečnost a ochranu jejich zdraví. Vyučující vedli žáky ke spolupráci a vzájemné pomoci. V hodinách převládala klidná pracovní atmosféra, žáci pracovali většinou se zájmem. Zhotovované výrobky v hodinách dílenských prací byly vhodně tematicky zaměřené.

dívky 6. a 7. ročník

Dvouhodinový blok byl zaměřen na dílenské práce, tříhodinový na práce v domácnosti. Hodiny byly hodnoceny jako průměrná a spíše nadprůměrná. Výuka nebyla motivována, přestože tematické zaměření k funkční motivaci přímo vybízelo.

V dílenských pracích žákyně postupovaly podle průběžného slovního návodu vyučující, nebyly vedeny k samostatnému odvození pracovního postupu při zhotovování poměrně jednoduchého výrobku. Některé přípravné činnosti prováděla učitelka sama, přestože stejnou pracovní techniku žákyně dobře zvládaly v průběhu další části hodiny. Vyučující správně nestanovila časovou náročnost pro zhotovení výrobku, závěr výukového bloku byl neefektivní, žákyně „čekaly na přestávku“. Vyučující nezařadila žádný doplňující úkol a sama v uvedené době připravovala materiál na následující hodinu. Do této přípravy nebyly žákyně zapojeny, přestože techniku, kterou vyučující použila, by měly mít osvojenou již z nižších ročníků.

Tříhodinový blok práce v domácnosti byl organizačně dobře promyšlen a vyznačoval se častým individuálním přístupem. Vyučující důsledně sledovala, aby se každá žákyně zapojila do všech činností a pracovních postupů.

Atmosféra v obou třídách byla spolupracující, případné neshody učitelky svým přístupem taktně korigovaly. Žákyně byly vedeny ke správné organizaci práce, utváření potřebných návyků a udržování pořádku na pracovišti.

Úroveň výuky pracovního vyučování lze hodnotit jako spíše nadprůměrnou.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Ve výsledcích vzdělávání jsou mezi jednotlivými žáky značné rozdíly, které odpovídají jejich individuálním schopnostem, psychickým možnostem a individuálním zvláštnostem. Škola celkem úspěšně vede žáky k uvědomění si významu vzdělání, osvojování vědomostí, dovedností a návyků potřebných pro jejich uplatnění v praktickém životě.

Ve výchovné oblasti se škola snaží s větším či menším úspěchem pozitivně působit na osobnostní rozvoj žáků. Míra vlivu školy na utváření žádoucích hodnotových orientací a postojů je značně ovlivňována i rodinným prostředím žáků. V případě, kdy rodina se školou spolupracuje, jsou většinou pozitivní výsledky výchovného působení evidentní. Chování některých žáků z nepodnětného sociálního prostředí se vyznačuje typickými negativními jevy (záškoláctví, nekázeň, krádeže, sklony k šikanování spolužáků apod.). Některé zvláště závažné případy jsou řešeny ve spolupráci s Policií ČR. Tomuto jevu odpovídá i výrazně vyšší počet udělených opatření k posílení kázně a snížených známek z chování nad počtem pochval. Ve školním roce 1997/1998 bylo celkem uděleno třicet tři opatření k posílení kázně a v sedmi případech snížena známka z chování. Za stejné období bylo dle zápisů z pedagogických rad uděleno pouze osmnáct pochval.

Z hospitačních vstupů a z rozhovorů s vyučujícími vyplynulo, že drobné náznaky netolerance řeší většinou třídní učitelé úspěšně sami, zpravidla formou individuálního pohovoru.

Po dobu inspekce bylo chování většiny žáků slušné a bezproblémové.

Na základě zjištěných skutečností je škola v této oblasti hodnocena jako průměrná.

ZÁVĚRY

Hodnocení

Pro výuku sledovaných předmětů a činností má škola velmi dobré prostorové i materiální podmínky. Vybavení školy učebními texty, pomůckami a didaktickou technikou je spíše nadprůměrné a průběžně doplňované. Psychohygienické podmínky lze hodnotit jako spíše nadprůměrné.

Vysoká odborná a pedagogická způsobilost sboru se příznivě projevuje na kvalitě výuky.

Učební osnovy sledovaných předmětů jsou plněny. Na základě hospitační činnosti a rozboru žákovských prací lze celkově výuku českého jazyka, matematiky, fyziky a pracovního vyučování hodnotit jako spíše nadprůměrnou, občanské výchovy a skupiny předmětů - prvouka, přírodověda a přírodopis - jako průměrnou (přehled hodnocení hospitovaných hodin je obsažen v níže uvedené v tabulce). Z hospitační vyplývá, že žáci dosahují velmi dobré úrovně osvojení vědomostí a dovedností. Předložená dokumentace poukázala na poměrně častý výskyt negativního chování žáků. Výchovná opatření k posílení kázně jsou udělována za méně závažné projevy nevhodného chování žáků. Asociální projevy v chování závažnějšího charakteru nepřesahují, co se týče počtu v daném typu školy, běžný rámec a jsou řešeny odpovídajícím způsobem.

Tabulka hodnocení hospitovaných hodin:

Stupeň hodnocení	Počet hospitovaných hodin a jejich hodnocení				
	I. stupeň	II. stupeň	III. stupeň	Celkem	%
1 Vynikající		3	1	4	55,5
2 Nadprůměrná	1	2	3	6	
3 Spíše nadprůměrná	1		4	5	
4 Průměrná	1	2	4	7	26,0
5 Spíše podprůměrná		2	3	5	18,5
6 Podprůměrná					
7 Naprosto nevyhovující					
Celkem hospitovaných hodin	3	9	15	27	100,0

Při inspekci nebylo zjištěno porušování obecně platných právních předpisů.

Celkově je kvalita výuky sledovaných předmětů hodnocena jako spíše nadprůměrná, jako spíše nadprůměrné jsou rovněž hodnoceny materiálně-technické podmínky.

Doporučení řediteli školy:

- Rodičům žáka cizí národnosti doporučit vyšetření syna ve speciálně-pedagogickém centru pro mentálně postižené. V případě souhlasu zákonných zástupců vypracovat pro uvedeného žáka individuální vzdělávací program. Současně projednat s vedením speciálně-pedagogického centra zajištění individuální péče, kterou by žákovi zabezpečovali pracovníci centra přímo ve škole.
- V hospitační činnosti se zaměřit na ty předměty, u nichž byla shledána nižší úroveň výuky. Vyučujícím podle potřeby poskytnout účinnou metodickou a odbornou pomoc.
- V oblasti výchovného působení upřednostňovat aktivní sociální učení, eventuálně při něm využít vhodné alternativní metody.
- Důsledně kontrolovat soulad tematických plánů s učebními osnovami.

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu: PaedDr. Jitka Kozáková, v. r.

člen týmu: Mgr. Viktor Keller, v. r.

V Kladně dne 15. prosince 1998

Přílohy: 0

Inspekční zprávu jsem převzal dne 18. 12. 1998

razítko

Podpis ředitele školy PaedDr. Vladimír Slanař, v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo č. j. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: ŠÚ Rakovník		
Školský úřad: Rakovník	12. 1. 1999	023 9/99-1093

Připomínky ředitele školy

Datum	Č. j. ČŠI	Text
---	---	ředitel nevznesl připomínky